

ERDÉSZETI LAPOK

LXXXVI. EVFOLYAM
* 5 *
1950. MÁJUS

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET,
A MŰSZAKI ÉS TERMÉSZETTUDOMÁNYI
EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGE TAGJANAK
KÖZLÖNYE

LXXXVI. ÉVFOLYAM 1950 MÁJUS

ЛЕСНАЯ ГАЗЕТА

Журнал Государственного Лесоводствен-
ного Общества (1866.)

REVUE FORESTIÈRE

Organe de l'Association Forestière Hongroise (1866.)

JOURNAL OF FORESTRY

Periodical of the Hungarian Forestry Association (1866.)

FORSTLICHE BLÄTTER

Zeitschrift des Ungarischen Landesforstvereins (1866.)

Felelős szerkesztő: Madas András.

Szerkesztő bizottság: Babos Imre, Benedek Attila, Bezzegh
László, Iby Gábor, Molnár István, Perényi Márta,
Roller Kálmán, Speer Norbert

Megindították 1862-ben

WAGNER KÁROLY és DIVALD ADOLF

Megjelenik minden hó 7-én

Szerkesztőség:

Budapest, V., Bajcsy-Zsilinszky út. 72. l. em.

Távbeszélő: 122-977. Postatakarékpénztári csekk számla:
23.602.

TARTALOM:

(Содержание. — Sommaire. — Contents. — Inhalt.)

634.9:323.32:338.974

Prof. P. V. Vasziljev: A burzsoá erdőgazdálkodás elméletének és gyakorlatának összehasonlítása a kapitalista országokban. — Развал теории и практики буржуазного лесного хозяйства в капиталистических странах. — *La débâcle de la théorie et pratique de l'économie forestière bourgeoise dans les pays capitalistes.* — *Zusammenbruch der forstwirtschaftlichen Theorie und Praxis der Bourgeoisie in den kapitalistischen Staaten* 129

634.93

Sali Emil: Néhány gondolat erdeink feltáráásával kapcsolatban. — К освоению наших лесов. — *Quelques suggestions concernant la mise en exploitation de nos forêts* — *Somme Thoughts on the Opening Up of Our Forests* 135

634.9:7.01

Keresztesi Béla: Esztétika az erdőgazdaságban. — Эстетика в лесном хозяйстве. — *Esthétique dans l'économie forestière.* — *Ästhetik in der Forstwirtschaft* 138

A szovjet kutatás eredményei. — Достижения советских научно-исследовательских работ. — Les résultats des recherches faits en URSS. — Results of Researches in the USSR. — Erfolge der Sowjetischen Forschung.

634.957.44:581.144.2

F. I. Trávény: A fa- és eszerjefélék gyökérrendszerének együttműködése sztyepei talajokon. — О взаимодействии корневых систем древесно-кустарниковых пород на степных почвах. — *Coopération des systèmes radicaux des arbres et arbrisseaux sur les terrains steppes.* — *Zusammenarbeit der Baum- und Strauchwurzeln auf den Steppeböden* 147

Az Erdészeti Tudományos Intézet közleményei. — Доклады Научно-Исследовательского Института. Communications de l'Institut scientifique forestier. Communications of the Institution for Forest Science. — Mitteilungen des Forstlichen Forschungsinstitutes.

634.9:631.541

Roller Kálmán: Erdei fák nemesítése. — Лесная селекция. — *Amélioration des essences forestières.* — *Selection in Forestry* 152

Beszámoló a Mérnök Továbbképző Intézetnek az Országos Erdészeti Egyesületben f. év április 13., 14., 15-én megtartott előadásairól 151
A III. Nyárfa-világkongresszuson készült fényképek. (A borítólapon hátsó oldalán.) . 160

Címlap: Napfény az erdőben. (Kletz Károly felvétele.)
Лес в солнечном свете.
Forêt ensoleillée.

A BURZSOÁ ERDŐGAZDÁLKODÁS ELMÉLETÉNEK ÉS GYAKORLATÁNAK ÖSSZEOMLÁSA A KAPITALISTA ORSZÁGOKBAN

Prof. P. V. Vasziljev

Lesznoje Hozajajsztvo 1949 12. sz.

634.9 : 323.32 : 338.974.

Szocialista országunk életében minden nap mind újabb és nagyobb eredményeket hoz. Ugyanakkor a kapitalista országok egyre lázasabban nyögnek a termelés háború utáni ellentéteinek és anarchiájának szorításában. A kapitalista országokban nincs a termelésnek és a tudománynak egyetlen olyan ága sem, ahol be ne bizonyosodott volna a kapitalista rendszer rothadása és ahol ne lehetne látni a burzsoá kultúrától áthatott reakciós lényegét.

Mint eddig még soha, olyan élesen nyilvánul meg a kapitalista erdőgazdálkodás és a Szovjetunió erdőgazdasága közötti, a burzsoá és szovjet erdészeti tudomány közötti szakadék. Nyilvánvalóvá vált a burzsoá erdészeti tudomány ideológiai felbomlása, általános összeomlása és az, hogy teljesen képtelen az alkotó, teremtő munkafeladatokat az erdőgazdaság gyakorlatában elvégezni. Ezért most a mi kötelességünk — és a kapitalista országok haladó erdőgazdasági tényezőié, — hogy leleplezzük ennek a tudománynak mélyen reakciós, üzérkedő jellegét és tartalmát.

*

A burzsoá erdészeti tudomány rendesen formailag nem ismeri el osztályjellegét, sőt ellenkezőleg, mindenképpen elpalástolni igyekszik igazi lényegét. A valóságban pedig mindig a földbirtokosok és a burzsoázia osztályérdekeinek éles fegyvere volt. Ez abból is látható, hogy minden általa kidolgozott kérdésben a központi helyet mindenkor a földesurak és kapitalisták érdekeit legközelebből érintő gazdasági, termelési kérdések foglalták és foglalják el. Nem véletlen az, hogy az erdészet története és maga az erdészeti tudomány nem ismer majdnem egyetlen olyan híres tudóst sem, aki a tudományága területén kidolgozott bármilyen kérdésben ne kapcsolódott volna ilyen vagy olyan formában az uralkodó osztályok gazdasági érdekeihez.

A kapitalista országok erdészeti tudománya a fejlődés minden szakaszán mindenekelőtt a burzsoá közgazdasági tudomány fejlődésével volt kapcsolatban és ez kifejezésre is jutott a burzsoá erdőgazdasági elméletekben.

A burzsoá közgazdasági tudomány már régen a burzsoázia bérelt szolgája, amelyet kíméletlenül felhasználnak a kapitalista érdekek, a profit és a háborús kalandok fedezésére.

Mint Marx a múlt század harmincas éveiben már megállapította, „ütött a tudományos burzsoázia közgazdaság halálos órája“ és helyét a vulgáris közgazdaság foglalta el.

„A burzsoá közgazdászok számára a kérdés most már nem az, hogy helyes, vagy helytelen-e ez vagy az az elmélet, hanem, hogy tőke számára hasznos-e vagy káros, megfelelő-e vagy sem, egyezik-e a rendőri felfogással vagy nem.“¹ Azóta, hogy ezeket a szavakat leírták, a burzsoá tudomány nagy történelmi utat tett meg és a Marx által megállapított üzleti jellegének sikerült a legüzérkedőbb és legesúfabb formát felvennie. A mai kapitalista világ néhány haladó közgazdászának igen kevés olyan értékes tanulmánya és eredménye van, amelyek élesen tükrözik vissza a burzsoá társadalom közgazdaságtanának általános szétzúllását.

Ezen az úton halad a kapitalista országok erdészeti tudománya is.

A kapitalizmus azokat az erdőket, amelyeket régebben a föld monopolista magántulajdonosa birtokba vett, a magántulajdonban hagyta és így megbilincselte az erdőgazdaság fejlődését. A kapitalizmus gazdasági fejlődése — mivel nyilvánvaló volt, hogy az erdők feltárássának hosszas folyamatába tőkét befektetni nem hasznos — kezdetől fogva kizárta a nagymértékben való erdőfeltárást lehetőségét. Ellenben a meglévő, természetesen felújult erdők használatát arra korlátozta, hogy azokból az erdőbirtokosok járadékot és az erdőipar hasznát húzzon. Ennek következtében a kapitalizmus erdészetiét csak azok a gazdasági és igazgatási elgondolások érdekelték, amelyek a természetes úton felújult erdőségek kihasználásával voltak összefüggésben, de az erdők felújításáról és az erdők ápolásáról nem gondoskodtak.

A kapitalista erdőgazdálkodásnak ezt a jellemző vonását a mai burzsoá erdészeti tudomány nyíltan elismeri. Így G. Baader az utóbbi időben megjelent és az erdőrendezés kérdésével foglalkozó munkájában nyíltan megírta: „Az erdőjáradék elmélete az erdőséget nem mint természeti jelenséget szemléli, hanem mint vagyoneértéket és feladatul azt tűzi ki, hogyan lehet azt a legjövedelmezőbbben magán-gazdaságilag kihasználni... Az erdőjáradék

¹ Marx: A tőke. Második kiadás előszava.

elmélete figyelmenkívül hagyja a valóságos erdőt..., amelyben a tiszta jövedelmezőség elvét lehet megvalósítani.²

Ha gazdasági hátrányok merülnek fel, vagyis a kapitalista erdőtelepítés és erdőfelújítás a gyakorlatban lehetetlen, amikor a meglévő erdők használatában a járadék és profit a burzsoá erdőgazdálkodás céljait korlátozzák stb., a kapitalista országok erdészeti tudománya teljes egészében nélkülözi a pozitív fejlődéshez szükséges reális alapot. Ebben a tudományban az erdőirtás megmásíthatatlan gazdasági törvényszerűség, amelyről Engels megírta: „Ami az erdőpusztítást illeti, az a burzsoá társadalomnak egyik életfeltétele, amely nem kisebb mértékű, mint a parasztság tönkretétele.”³

Ilyen viszonyok között a kapitalista országok erdészeti tudománya dilemma előtt állt és áll: vagy „védelmező”-vé (apologetikussá) válik, vagyis a fakészlet kapitalista fosztogatásának módját fedezi és szépítgeti, vagy a partizánszerű kutatás mehez útját választja olyan más, az erdőgazdaság tudományos alapjait szolgáló kérdésekben, amelyeket nem szorongat a kapitalizmus. Az első út a hivatalos burzsoá erdészeti tudomány útja, az áltudományé, amely ideológiai vonatkozásban a reakciós metafizikus-idealisztikus világszemléleten és a vulgáris közgazdaságon nyugszik; a második út néhány lelkes erdész útja, akik — amennyire azt a kor engedi — a természet és a társadalom fejlődésének törvényeire igyekeznek támaszkodni.

A burzsoá erdészeti tudomány képét és szellemét kezdettől fogva az apologetika határozta meg. Ennek képviselői már a kapitalizmus hajnalán arra törekedtek, hogy az erdőpusztítást a természet örökös és megmásíthatatlan törvényének tüntessék fel. Így Humboldt, a 19. század burzsoá tudományának Aristotelese, a föld felületén az erdők kipusztítását általános és változhatatlan természeti törvénynek tekinti ahhoz, hogy a földön a társadalmi élet feltételei meglegyenek. Azt írja, hogy „az embert megelőzték az erdők, de az embert a sivatag követi”.

Hasonló „elméletek” — amelyek mindazokra jellemzőek, akik Marx szavai szerint a látszat előtt meghajolnak, a fennálló helyzetet végesnek tartják — megfelelő eszközül szolgálnak arra, hogy egyrészt az erdők kirtásának tényét a kapitalizmusban szépítgessék, magyarázgassák, másrészt az állam bármilyen jelentéktelen intézkedését az erdők védelme és felújítása terén, mint az emberiség számára hatalmas jótéteményt tüntessék fel.

A burzsoá társadalom története a valódi erdészeti tudomány több harcát ismeri. Ebből a szempontból különösen kitűnik országunk, ahol a kapitalizmus korszakában annak ellenére, hogy a cári zsarnokság különösen korlátozta a hazai tudomány fejlődését, a társadalmi vezetésű erdőgazdaság sok kiváló harcosa fejlődött ki és harcolt az igazi tudományért. Az orosz demokratikus szellemű erdészeti egyik ilyen kiváló, következetes képviselője volt N. V. Selgunov, továbbá a talajtani

tudomány és a mezővédő fásítás megalapozója: V. V. Dokucsajev, az orosz erdőgazdálkodás alapos ismerője és lelkes harcosa: A. F. Ruzkij, a tudományos erdőművelés megalapozója: G. F. Morozov és még sokan mások. Az erdészeti tudományhoz hozzájuk hasonló lelkes szakemberei kétségtelenül a külföldi burzsoá országokban is voltak. De a hibájuk az, hogy kutatásaik és vívmányaik a fennálló viszonyok között tudatosan nélkülözték a társadalmi, gyakorlati jellegét és a hivatalos erdészeti tudomány amikor ezeket az eredményeket felhasználta, csak méginkább megerősítette helyzetét.

A burzsoá erdészeti tudomány kezdettől fogva a kapitalista rabló erdőhasználat szolgálatába állt és természetesen ez a szerepe a kapitalizmus rothadásának mai korszakában méginkább megerősödött. A mai monopolkapitalizmus bonyolultabb, üzérkedőbb feladatokat állított erdészeti tudománya elé.

Az imperializmus korszakában a kapitalizmus azzal egyidejűleg, hogy az erdőpusztítás régi elvét még jobban kiélezi, sok más a társadalom elszegényedését okozó, nemkevésbé komoly indítóokot is teremt. Ezek a válságok és a háborúk. A mind gyakrabban ismétlődő válságok és háborúk már nemcsak egyes kapitalisták, hanem minden kapitalista állam számára használhatatlanná és céltalanná teszik az erdőgazdaságba való tőkebefektetést, mivel nincs biztosíték arra, hogy a következő válság vagy háború az elvégzett erdőtelepítéseket elkerüli-e és nem emészti-e fel az abba befektetett tőkét. Ilyen sors érte, mint ismeretes, a „Nagy Pusztaság” sztyeppén a 30-as években az Egyesült Államok volt elnökének, Rooseveltnek programja szerint telepített erdőket. A meglévő erdők fenntartásának kérdésében is ez a helyzet, mert a jelenkori háborúk és válságok teljes összeomlást idéztek elő, tehát az erdőgazdaságban az újratermelés (felújítás) folyamatának hosszú időszakában az előző háborúból és krízisekből helyre nem állított erdőket egy újabb háború vagy krízis rajtaütészerűen érheti. A kapitalista országok erdőgazdálkodását több esetben az utolsó helyekre szorították vissza a háborúra való előkészületek és nem is beszélünk arról a hatalmas kárról, melyet az erdőgazdaságnak a háborúk jelentenek.

Ezek között a viszonyok között a burzsoá erdészeti tudomány védekezésében (apologetikájában) sehol nem fedezhető fel tehát valami világos vonalvezetés.

Nagyon jellemző a véleményeknek és elgondolásoknak az a hihetetlen különbözősége, amely a burzsoá erdészeti teoretikusai között az utóbbi időben a német junkerista erdőművelésben született, az erdőhasználat egyenletességről és állandóságáról szóló elv és az ezzel kapcsolatos „szabályos erdő” idealista elgondolást terén megmutatkozott.

Mint ismeretes, az erdőhasználat állandósága és egyenletessége, éppen úgy, mint a „szabályos erdő” elgondolása, soha sehol nem valósulhatott meg a gyakorlatban, mert mint Marx mondotta, az újratermelésben egyenletesség vagy egyenlőség nincs. Ez az elv mindig csak az erdőbirtokos jogának „tudományos” védelmére szolgált, arra, hogy az er-

² Gustav Baader: Forsteinrichtung als nachhaltige Betriebsführung und Betriebsplanung. 1942 S. 15.

³ Marx—Engels: Válogatott levelek. Ogiz, 1947 449. old. oroszul.

dőkből állandó jövedelmet húzzon. A mult primitív magyarázatát és az üzérkedő jelleget a burzsoá erdőgazdaság most elvetette és az újabbkori erdészeti tudomány irodalma a nyílt miszticizmus útjára lépett, amely az erdőgazdaságot valami magasabbrendű, isteni, a termeléstől független célok szerint kezdte irányítani, vagy egyenesen megtagadta ezeket az elveket, mint haszontalan lim-lomot. Ezt a körülményt a burzsoá erdészeti sajtó is kénytelen elismerni. Erre vonatkozóan — többek között — a háború előtt a német „Erdészeti és Vadászati Ujság”-ban a következő jelent meg: „A misztika és felületesség viszi a vezető szerepet a „szabályos erdő” létesítésének elképzelésében.” A „szabályos erdő”-re való törekvéstől áthatottan az erdőrendezők egyre inkább eltávolodtak a valóságos erdőtől és végül már a fellegek magasságából foglalkoztak az erdészet misztikájával, amely a gyakorlati, egészséges gondolkodású erdész számára idegen volt. Nevezetesen, ebben az égi közreműködésnek a légkörében született meg az „isteni” tanítás az erdőhasználat állandóságáról, a szabályos erdőről és a szabályos növedékről. Ennek eredményeként a gyakorlati erdészek csodálkozó tekintete előtt íróasztalukra leereszkedett áldás alakjában a fatermelési táblázat... és lehetővé vált az erdész-hőstett teljesítése, bár annak véghezvivői sohasem látták az erdőrendezés tárgyát, a valóságos erdőt.

A burzsoá erdőgazdálkodás jelenkori gyakorlatára mind kevesebb reménnyel van ez iránt a ma már erejét vesztett elmélet iránt, ellenben az erdőgazdaság más, tevőleges eszméjének rendszerét állította fel.

A mai burzsoá erdészeti tudomány kénytelen volt az erdőgazdaságnak a roskadozó német elveken nyugvó elméleteit elvetni, nemcsak azért, mert Európában a hivatalos katedrákon a vezetőszerep az idős német professzorokról átszállt a fiatal jenkikre, hanem azért is, mert végeredményben a burzsoá erdészeti tudomány fejlődési feltételei és a vele szemben támasztott követelmény döntően megváltoztak.

A fejvesztettségnek és szakadásnak főoka azonban mégis másban keresendő. A kizsákmányoló kapitalista erdőgazdaság szembekeverült a föld egyhatodán, a Szovjetunióban megvalósult, elveiben új, szocialista erdőgazdasággal, amelynek példája nyomán halad a népi demokráciánk erdőgazdálkodása is. *A Szovjetunió tervszerű, szocialista erdőgazdálkodásának hatalmas, vitathatatlan eredményei és különösen a megvalósítás előtt álló diadalmas sztálini természetátalakító terv élesen megvilágítja a kapitalista erdőgazdálkodás quogyíthatatlan, rosszindulatú jekélyeit.* Elegendő csak összehasonlítani a háborúutáni években a Szovjetunió erdőgazdálkodásának eredményeit és a kapitalista országok erdőségeinek állapotát. Ez alatt az idő alatt a Szovjetunió nemcsak majdnem teljesen megoldotta a háború által leromlott erdőterületek felújításának feladatát, hanem több, mint félmillió hektáron különböző rendeltetésű új erdőt telepített, Nyugat-Európa kapitalista országai pedig mindezekig még nem tudtak hozzákezdeni a komoly felújító munkálatokhoz. Az Amerikai Egyesült Államok, ahol a háborúig évenként

az állami erdőknek 2—3%-át vágták tőre, pusztították ki, most az erdőgazdálkodás terén a teljes katasztrófa veszélye előtt áll.

Érthető tehát, hogy ilyen körülmények között a burzsoá erdészeti tudomány a spekuláció régi receptjét nem használhatja és kénytelen a csalás és a dezorientáció kifinomult módszereire nyúlni.

A burzsoá erdészeti irodalom az utóbbi években nem is fáradozott azon, hogy az erdőknek azt a katasztrófális pusztulását eltitkolja, amely a 20. század folyamán minden kapitalista országban végbement.

Így az Unasylva⁴, a FAO erdészeti csoportjának lapja, amely amerikai ellenőrzés alatt jelenik meg, miután számbaveszi az Egyesült Államok erdeinek állapotát, nyíltan rámutat arra, hogy az eltelt 36 év alatt az állami erdőbirtok 44%-kal apadt. A Missisippi vidékén az épületfakészlet csak a 30-as évek közepétől kezdődően 15%-kal csökkent, ennek következtében a fenyőállomány az egész vidéken átlagban 32%-kal, a vidék északi részén pedig 64%-kal csökkent. Teljesen kipusztult Új-Angliában és az Atlanti tenger menti államokban a símafenyő (*Pinus strobus* L.), a 7 tő melletti államokban a valamikor oly hatalmas jegenyefenyőkészlet is teljesen megsemmisült.

Egyre növekedő tempóban történik a kanadai erdők pusztítása. Ha az évi vágások jelenlegi mértéke továbbra is így marad, Kanadát a teljes fátlanság veszélye fenyegeti a következő 15—20 éven belül.

Még sokkal rosszabb a helyzet ebből a szempontból a multban is gyéren erdősült kapitalista országokban, az Atlanti Óceán mentén. „Az erdőtakaró könyörtelen megsemmisítése Nagy-Britanniára nézve a legjellemzőbb, ha tekintetbe vesszük a második világháborúig eltelt időt” — ismeri el V. Taylor⁵, egy aránylag nem régen közzétett munkájában. Anglia ebben az időben is csak 4%-át tudta faszükségletének a sziget erdeiből fedezni, a háború óta eltelt években pedig kénytelen volt ezeknek az erdők évi kihasználását a rendszeres évi vágás 7—8-szorosára növelni és az érett fák jelentős részét nemcsak az erdőkből, hanem a parkokból is kitermelni. Most Anglia, miután több fakészletforrása kiapadt, folytatja az erdőirtást, ha ugyan még nem nagyobb intenzitással, mint régebben. Az angol sajtó még 1947-ben megjegyezte: „Az a veszély áll fenn, hogy az újjáépítés követelményei az erdőségekben még nagyobb kárt okoznak, mint a hatéves háború.”⁶

Az összeomlás és az elhanyagoltság képét mutatja az olasz erdőgazdaság, amelyről még S. Brown reakciós burzsoá erdész sem tudja elhallgatni, hogy a nemrégben lezajlott fasizmus Olaszországnak ségyenteljes multja. Megállapítja, hogy „jelenleg az erdőterület nagy része, függetlenül attól, hogy magán-, vagy társadalmi jellegű-e, rendkívül kimerült” és ennek okát keresve, Brown ezt írja: „Az olasz kormány a multban hosszú éveken át az

⁴ Július—augusztus, 1947.

⁵ W. L. Taylor. Forest and Forestry in Great Britain 1946.

⁶ The Forest, June 1947.

erdőgazdaságban a nyomorbajutás gazdaságpolitikáját folytatta.⁷ Nem is beszélünk a közeljövőben Nyugat-Németországban bekövetkező erdőpusztulás hatalmas veszélyéről, amely az amerikai és angol imperialisták bitorló gazdálkodásának következménye.

Ismételjük, mindezeket a burzsoá erdészeti tudomány nem titkolja és nem is tudja titkolni. De makacsul hallgat arról, hogy a kapitalista országok egyre fokozódó erdőpusztulása, amely különösen a sűrűn népesült vidékeken mutatkozik, mindenekelőtt a dolgozó osztályok gazdasági helyzetét sújtja, mivel ezután a fa (épületfa, bútór, tűzifa, stb.) árának, a lakásbéreknek az emelkedése következik. A burzsoá erdészeti tudomány csak fogán keresztül beszél azokról a rettenetes következményekről, amelyeket a fátlanság von maga után, ilyenek az aszályok erősödése és gyakoribbá válása, a folyók kiszáradása, a szél pusztító hatása, a talaj romlása, a mezőgazdasági terméseredmény visszaesése, stb.

Az egyetlen, ami a burzsoá erdészetet a kapitalista országok erdőgazdaságában végbenemő tragédiában érdekli, a kapitalista vállalatok számára szükséges ipari fa egyre fokozódó hiánya és a burzsoá erdőiparban uralkodó monopóliumok számára szükséges épületfahiánya. A fakészlet kimerülése feletti kétségbeesés jellemzi a kapitalista országok erdőgazdaságát és szorosán véve, azok erdészeti irodalmát.

„A világ majdnem minden államának komoly gondot okoz a fahiány” — állapítja meg a fentebb már említett Unasylyva és így folytatja: „ez a hiány a háborút szenvedett országokat, sőt az Egyesült Államokat is erősen akadályozza az újjáépítés kérdésében”.

Ezért a burzsoá erdészeti tudomány számára, úgy, mint régebben, fő és majdnem egyetlen probléma az erdőgazdálkodás terén a használat problémája, és a többi, amit a fenntartás, felújítás, feltárás feladatairól beszélnek, csak tisztán dekoratív szerepet játszik.

Ebben a vonatkozásban a burzsoá erdészet mai képviselői majdnem szóról-szóra elismélik az ismert amerikai kapitalista, H. Ford kizsákmányoló elvét, akinek a saját erdeiben folyó gazdálkodással kapcsolatos megállapítása szerint az erdőbirtokos feladata az, hogy a legelőnyösebben használja ki az erdőt, annak felújulásáról gondoskodik a természet, ez őt nem érdekli. Így az amerikai vezetés alatt álló FAO fabizottságának műszaki tanácsa is beszámolójában hangsúlyozta, hogy „az erdészet célja az erdőhasználat folyamatosságának biztosítása”.

A fennálló helyzet megoldására a mai amerikai és angol erdőgazdasági irodalom egy lehetőséget lát: ha az Egyesült Államok és Anglia birtokába vagy befolyása alá kerül minden fakészlet a világ különböző részein és a kizsákmányoló módszerüket átplántálják a földnek azoknak az erdeibe, amelyeket a kapitalizmus még nem merített ki, vagyis korlátlan rendelkezési jogot szereznek a világ összes fakészlete felett. Innen ered az Egyesült Államok ellenőrzése alatt álló erdészeti sajtó fő jellemző sajátága: a kozmopolitizmus.

Az amerikaiak megírták, hogy a mai használati módszerek és fafelhasználás „összeegyeztethetetlenek a nemzeti határokkal”. Figyelembe véve a burzsoá erdőgazdaság tudományos elméletének rendszerét, az ismert amerikai lap, a „Journal of Forestry” minden alkalommal meggyőzni igyekszik olvasóit arról, hogy „a tudomány nemzetközi, csupán interpretálása változik az ország gazdasága és történelme szerint”.

A hitleri Németország erdőgazdáinak példájára — akik a német erdőgazdálkodás kérdését megoldották nemcsak Németországra, hanem az attól akkor függő helyzetben lévő országokra vonatkozóan is —, a mai amerikai közgazdászok szintén nem hallgathatnak a világ bőven erdősült országainak fakészletéről. Így az amerikai és angol közgazdászok erősen érdeklődnek a szovjet erdők hatalmas készletének állapota iránt. Még a 20-as években lepletlenül megírták, hogy a szovjet erdők növedéke csupán Szibériából a világ faszükségletének negyedét tudná fedezni. Most az amerikai és nyugateurópai erdész-közgazdászok egészen összezavarodnak a népi demokratikus országok erdőgazdálkodásával kapcsolatos jóslásokban és számításokban, mert ezeknek az országoknak az erdeit, sőt az egész nemzetgazdaságot, a nép vette kezébe és kihúzta a talajt a népellenes spekulánsok lába alól.

A mai burzsoá erdészeti tudomány kozmopolitizmusa egyik része az általános, az Egyesült Államokban mind jobban elterjedt rabló geopolitikának, amelynek elsőbbsége, mint tudjuk, a hitleri főbanditáktól származik.

Az angol-amerikai monopolista erdőgazdaság és erdőipar, hogy — jellemzően — „tudományos alapot” próbáljon adni véres geopolitikájának és az erdészet ügyében a kozmopolita elgondolásoknak, a legutóbbi időben ismét erősebben kezdi propagálni „az erdőhasználat állandóságának és egyenletességének” elvét, ez alkalommal azt „az erdőgazdaság nemzetközi megszervezésének alapjává”-ul tünteti fel, vagyis eszközül használja fel az Egyesült Államok és Anglia részéről az erdőkimeselekben még ki nem merült országok ellen folytatott imperialista politika magyarázására és szépitésére.

Mivel a fennálló körülmények között a burzsoá erdészeti tudományban és más területeken is megnyilvánuló kozmopolitizmus semmi reálisat nem ígér, a burzsoá erdész-közgazdászok nem hallgathatnak a kapitalista országokon belül mutatkozó faéhség problémájáról. Erre a kérdésre azonban sem a közgazdászok, sem az erdészet elmélete nem tud válaszolni. A már idézett Unasylyva a kapitalista országokra való figyelemmel mondja, hogy „az egyes országok erdészeti vonatkozású kutatásai még nem eléggé élenjárók ahhoz, hogy megatlálták volna a leghelyesebb erdőpolitika útját”. Tekintetbe véve az erdőnevelés hosszas idejét és magántulajdonban lévő birtokok sérelme nélkül erdősítésekre felhasználható területek talajának termőképességét, a lap megállapítja, hogy „majdnem lehetetlennek látszik bármiképpen is megváltoztatni azokat a határokat, amelyeket itt a természet szabott meg”.

Az erdőtelepítéssel és felújítással kapcsolatban az amerikai és angol erdész-közgazdák

⁷ The Empire Forestry Review 1942, No. 2.

és erdészek többször reményüknek adtak kifejezést a fafajták szelekcioja és hibridizálása útján elérhető eredmények tekintetében, de végső fokon ezt mindig bátoritanul és óvatosan tették, mert nyilvánvaló a szovjet biológusok által megdöntött Morgan—Weissmann-féle áltudomány teljes sikertelensége.

Az erdőtelepítés gyakorlatának eredménytelenségét a kapitalista viszonyok között élénken bizonyítja a már fentebb említett Egyesült Államok préri-övezetének fásítási terve, amelynek során mind több akadály támad.

Mint tudjuk, ez az intézkedés kezdetben nemcsak az aszály és a száraz szelek elleni védekezésre irányult, nemcsak a bő termésre való törekvésből származott, hanem abból a kívánságból fakadt, hogy csökkentsék az Egyesült Államokban a fennálló rendet fenyegető munkanélküliséget. Ennek a munkának pénzügyi fedezetül nem az általános költségvetés szolgált, hanem a „munkanélküliek segélyezésére“ beállított összeg. Mikor a második világháború után a kormány a költségvetésbe beállítandó külön pénzkütyölés kérdését a szenátus előtt felvetette, a szenátus ezt visszautasította és így tudatosan kipurzítulásra ítélte az eddigi telepítéseket. Jellemző, hogy azok a farmerek, akiknek földjén és akiknek érdekében létesült ez az erdőtelepítés, elutasító magatartást tanultak.

E. Munns és D. Stoekeler, az Egyesült Államokban 1941-ben létesített védő erdősítések adatai alapján 1946-ban ezt írták: „a kutatás adatai azt bizonyítják, hogy a farmereknek nincs idejük, sem kedvük a fákat 5—6 évig ápolni... a farmerek marhákat legeltetnek a védő erdőkben... egyes farmerek úgy vélik, hogy a védőpászták „nem gazdaságosak“ a föld szempontjából, vagyis a földek nem hoznak jövedelmet“.⁸

Nem lehet csodálkozni ilyen körülmények között az ügy sikerében való kétkedésben, amellyel az említett fásítási tervet az Egyesült Államok erdészeinek egy része fogadta. A szerzők cikkeikben megjegyezték: „A terv megjelenésének pillanatában az erdészek véleménye élesen megoszlott. Sokan, akik nem hittek a végrehajtás műszaki lehetőségeiben és az ehhez szükséges műszaki tudásban, a tervre kétkedéssel tekintettek. Mások pedig tagadták, hogy a préri pusztáit fásítani lehetne és már jóelőre megjósolták ennek a kísérletnek a kudarcát.“

A kapitalista erdőgazdálkodás és a burzsoá erdészeti tudomány nem tud sem az Egyesült Államok gyakorlatában, sem más kapitalista országban olyan példát találni, amely az ipari és védő erdőtelepítés problémáját megoldotta volna.

A burzsoá erdész-üzemgazdák és erdészek erőtlenségét és perspektívanélküliségét mutatja a meglévő erdők állapotának javítása ügyében megnyilvánuló tehetetlenségük. Jellemző a Journal of Forestry megállapítása, amely a kanadai erdőkre vonatkozóan közli, hogy 3.5 négyzetmillió mérföld erdőterületből csak 0.8 négyzetmillió mérföld területen történik valamilyen erdészeti munka.

„Lehetetlenség azt hinni — állapítja meg egyik cikkében ez a lap —, hogy valami jelen-

tősebb javulás állhat be Kanada erdeinek állapotában; ez lehetetlenség azért, mert az erdőgazdálkodás bármiféle javulása a befektetések növelését jelenti, ezeket a befektetéseket pedig a domínium erdőterületére nézve a valóságban nem lehet emelni... De ezenkívül is három olyan tényező áll fenn, amelyek az erdőgazdálkodás széles alapokra való helyezését akadályozzák. Ezek a nem megfelelő munkafeltételek, a képzett erdészek kis száma (a lap adatai szerint Kanadában csak néhány száz képzett erdész van) és az erdészeti tudás ki nem elégítő volta.“

A monopolisták által hirdetni rendelt rabló erdőhasználat politikája szerintük valami örök és megmásíthatatlan törvény és az amerikai erdész-szakemberek tudatosan visszautasítják a meglévő erdők állapotának javítását. Ezt írják: „Az erdőségekbe való százszázalékos beruházás lehetséges Nyugat-Európában, de teljesen lehetetlen Észak-Amerika hatalmas erdőségeiben.“

Az erdők állapotának értékelésével kapcsolatban minden erdészeti alapvető kérdése az erdőbirtok tulajdonjogi sorsa. Az amerikai burzsoá erdész-közgazdászok nem tudják titkolni a magánerdőbirtokosok káros tevékenységét és állandóan panaszkodnak az amerikai értelemben vett barbarizmusát és az erdők féktelen pusztítását. De az erdészeti tudomány burzsoá jellege megakadályozza az ebben az irányban való következetességet és bizonyos vonatkozásban segítségére van az erdőbirtokosoknak, mert azt mondja, hogy „a magán-erdőbirtok a legmegfelelőbb megoldás a hozzáférhetősége szempontjából“. Éppen a mai burzsoá erdészeti tudomány az, amely magyarázza és szépitgeti a világ kapitalista országaiban egyre jobban elhatalmasodó erdőpusztítást.

A burzsoá erdészeti tudomány most újból az erdőpusztítás „tudományos“ magyarázatához fordul és úgy véli, hogy az erdőirtás jelensége az emberi társadalom létevel függ össze és örök természeti törvény.

„A különböző, egyre növekvő felhasználási követelmények következtében *elkerülhetetlen*, (dült betűkkel P. Vasziljev szerdette) hogy az erdő — amely az egyedüli faforrás — gyorsan ki ne merüljön“ — állapítja meg a FAO műszaki bizottsága beszámolójában. Ez a megállapítás védi az angol erdész-közgazdákat, akik azt mondják, hogy erdőtelepítés és felújítás addig lehetetlen, amíg az erdősítésre szánt vidékeken teljesen ki nem merül a természetes erdők fakészlete.

Mély pesszimizmus és erőtlenség uralkodik most a burzsoá országok erdészeti tudományának minden ágában. És így természetes, hogy addig, amíg kapitalizmus van, elkerülhetetlen az erdőpusztítás és megoldhatatlan az erdőtelepítés. A burzsoá tudósok látják és tudják, de reakciósaik makacsul nem akarják elismerni, hogy ez a megoldatlan helyzet csak addig áll fenn, amíg kapitalizmus van. Nem akarják elismerni, hogy a kapitalista országokban az erdészeti mai összeomlásának oka a kapitalizmus, amely a társadalom termelő erőinek fejlődését a kapitalista haszonszerzés népellenes érdekeinek veti alá.

A burzsoá erdőgazdaság reakciós tényezői és tanítói éppen az utóbbi években különös elő-

⁸ Journal of Forestry 1946 vol. 44, No. 4.

szeretettel mérgezik meg a népek tudatát, lelkiismeretlenül azzal csalják őket, hogy a burzsoá erdészeti összeomlása csak a háborús időszakok következménye és rövidesen olyan légkör alakul, amelyben ismét felvirágozik az erdészeti, stb. Különösen sokat fáradoznak ennek elhitetésében az erdőrendezéssel foglalkozó közgazdászok és erdészek, akik úgy kísérlék feltüntetni az erdőrendezést, mint az erdőből származó jövedelembevétel eszközét, amely a kapitalista erdőgazdálkodás tervszerű vezetéséhez alapul szolgálhat. Ebből a szempontból különösen érdekes a már említett Gustav Bader tevékenységének egyik részlete, akinek 1924-ben megjelent könyve a következő spekulatív címet viseli: „Az erdőrendezés, mint az állandó erdőgazdálkodás tervkészítése és szervezése.“

Éppen most, amikor a burzsoá országokban a valóság naponként és óránként mind meggyőzőbben bizonyítja, hogy a kapitalista rendszer termelésének bármelyik ágában a tervgazdálkodás lehetetlen, — az ilyen megállapítások a gondolkodó emberek körében nem számíthatnak komoly sikerre.

Nem véletlen, hogy a mai kapitalista országokban mind jobban nő az erdészeti tudomány olyan művelőinek száma, akiknek beismerésében a burzsoá erdőgazdálkodás rendszerének nem védelmét, hanem leleplezését látjuk. Ezek a tudósok országunk erdőgazdálkodásának fejlődési irányát tanulmányozzák, mivel nálunk és nem a kapitalista országokban találják meg az utat, amelyen a jövőben az erdészeti gyakorlata és elmélete haladhat.

Bennünket, a szovjet erdészeti dolgozóit, a mai burzsoá valóság, a burzsoá erdőgazdálkodás és erdészeti tudomány összeomlása kétszeres erővel győz meg a Párt és a szovjet kormány által a szovjet erdőgazdálkodás és erdészeti tudomány fejlődése számára mutatott út helyességéről. Hatalmas feladatok állanak előttünk, amelyek sokkal bonyolultabbak és nagyobbak, semhogy a kapitalizmus viszonyai között megvalósíthatók lennének. Feladataink világosan körülhatároltak és megoldásukat országunk felépítése, a Kommunista Párt szervező és vezető szerepe és az egész szovjet nép segítségével biztosítja.

A Nagy Októberi Forradalom után az erdőművelési, a fenntartási és felújítási munkák olyan nagy mértékben folytak, amely meghaladta az összes kapitalista országok ilyen irányú munkásságát. Most pedig a megvalósítani kezdett nagy sztálini természetátalakító terv intézkedései következtében olyan hatalmas munka indult meg, amit nem lehet összehasonlítani a valaha is valahol végzett erdősítésekkel.

A szovjet erdőgazdaság új feladatainak teljesítésében nagy szerepe van az erdészeti tudománynak, és ennek a tudománynak újabb eredményeit visszük át az erdészeti gyakorlataiba. A szovjet erdészeti tudomány a marx-lenini elmélettel és az élenjáró micsurini biológia eredményeivel felfegyverkezve, a szovjet nép és a szovjet állam erejére, az országunk szocialista építése során végrehajtott nagy feladatok hatalmas tapasztalataira támaszkodik, és nem vitás, hogy ezeket az újabb feladatokat is olyan sikeresen oldja meg, mint ahogy a múltban tette.

A kapitalista országok burzsoá erdészeti tudományában az eszmei bomlás és szétesés áttekintett folyamata és ugyanakkor szocialista országunk erdészetiünk hatalmas felemelkedése — amely összefüggésben áll a szovjet erdészeti tudomány jelentőségének és feladatainak növekedésével, — azt kívánja tőlünk, hogy fokozott erővel küzdjünk az erdőgazdaság kérdésében a marx-lenini elmélet tisztaságáért, az erdőbiológiai és erdőművelési ágaknak a micsurini biológia alapjaira való helyezéséért és küzdjünk a burzsoá kozmopolitizmus bármilyen megnyilvánulása, a burzsoá erdészeti tudomány előtt való hajlongás és a burzsoá objektivizmus ellen.

Fordította! *Perényi Márta.*

Развал теории и практики буржуазного лесного хозяйства в капиталистических странах.

La débâcle de la théorie et pratique de l'économie forestière bourgeoise dans les pays capitalistes. — La science forestière bourgeoise ne reconnaît pas son caractère faisant différence des classes, il se fait apparaître comme une science étant au-dessus des classes et pourtant l'essentiel de leur problèmes principaux touche toujours de plus près l'intérêt des classes exploitéses. La science forestière bourgeoise est entrée au service de l'exploitation abusive capitaliste des forêts. À l'époque de l'impérialisme la dévastation des forêts augmente continuellement en mesure, pourtant les crises et les guerres rendent inutile les investissements de capital employés aux reboisements, car il n'y a aucune garantie si la crise ou la guerre prochaines ne les absorberont pas ces capitaux. Le problème unique de l'économie forestière bourgeoise est celui de couper le bois; quant à la conservation, renouvellement et mise en exploitation des forêts, ce ne sont que de phrases décoratives. La presse bourgeoise ne cache pas la disparition considérable du stock de bois et du volume sur pied, mais elle ne voit la solution du manque de bois que par voie de mettre toutes les forêts du monde sous l'influence de l'Amérique et de l'Angleterre. Pour parvenir à ces fins la presse forestière proclame des principes cosmopolites. Les propriétaires des forêts ne tiennent pas secret leur incapacité à améliorer les conditions de leur forêts, mais dans de conditions capitalistes un empêchement de la dévastation des forêts est impossible et la question de reboisement est insoluble. Devant les experts forestiers progressistes c'est le considérable projet stalinien concernant la transformation de la nature qui sert d'exemple et donne de directives pour la sylviculture de l'avenir.

(Traduction de l'original russe.)

Zusammenbruch der forstwirtschaftlichen Theorie und Praxis der Bourgeoisie in den kapitalistischen Staaten. — Die Forstwissenschaft der Bourgeoisie behauptet über den Klassen zu stehen, diene aber immer mit allen ihren Errungenschaften den wirtschaftlichen Interessen der ausbeutenden Klassen und gestaltete so die Nutzung des Waldes zum Raubbau. Dieser wird im Zeitalter des Imperialismus noch verheerender, denn die Verjüngungen unterbleiben zufolge der Unsicherheit der Kapitalanlage. Der Abtrieb ist das einzige Problem in der „Forstwirtschaft“ der Bourgeoisie, Wald-erhaltung, Aufschliessung usw. sind nur Phrasen. Ihre Fachpresse leugnet nicht das katastrophale Herabsinken des Holzvorrats, als Lösung der Frage wird aber verlangt: sämtliche Wälder der Welt in die Hände Amerikas u. Englands zu geben. Deshalb werden kosmopolitische Grundsätze verlaubar. Der Kapitalismus ist ausserstande die Verwüstung der Wälder zu verhindern und erfolgreiche Grossaufforstungen vorzunehmen. Für die fortschrittliche Menschheit dient der grosse Stalin'sche Naturumwandelungsplan als Beispiel, das den Weg der Zukunft weist.

(Übertragung aus dem Russischen.)